

SMĚRNICE RADY 89/106/EHS O SBLIŽOVÁNÍ ZÁKONŮ A DALŠÍCH PRÁVNÍCH A SPRÁVNÍCH PŘEDPISŮ TÝKAJÍCÍCH SE STAVEBNÍCH VÝROBKŮ (CONSTRUCTION PRODUCTS DIRECTIVE – CPD)

Revue générale 1999, č. 778, str. 18

Pascal Bar

Základním předpokladem evropského společného trhu bylo vytvoření podmínek pro volný pohyb zboží, osob a kapitálu v zemích EHS. V zakládající listině Římské smlouvy (kapitola 30) bylo rozhodnuto, že „kvantitativní omezení dovozu (a vývozu – viz kapitola 34), a všechna měření ekvivalentních účinků se mezi členskými státy zapovídají“.

Idea velkého evropského ekonomického trhu spočívá ve své podstatě na zrušení překážek obchodních styků. Přijetí společných normalizačních soustav pro definování výrobků, které jsou uváděny na trh v zemích EHS, ke zrušení těchto překážek podstatně přispívá. Je třeba konstatovat, že v letech 1983 – 84 byla skutečnost úplně jiná. Za více než 15 let bylo přijato pouhých 200 evropských norem a Evropa byla ještě velmi daleko od uskutečnění záměru vypracovat pro svůj ekonomický prostor normy, nezbytné pro tento proces.

V letech 1984 – 1985 byla zpracována a vydána „Bílá kniha“. Zde bylo otevřeně vysloveno zdrcující zjištění, které převládalo v Jednotné evropské listině. „Cíl společného trhu, stanovený Římskou dohodou, byl zčásti splněn v šedesátých letech, díky zrušení celních překážek mezi jednotlivými státy a zrušení kvantitativních omezení obchodních styků. Avšak autoři smlouvy podcenili celý komplex jiných překážek obchodních styků, obratně skrytých v podobě různých úprav, které vytvořily často nepřekonatelné bariéry.“

Přijetí Jednotné evropské listiny v r. 1986, později vyhlášení evropských směrnic, zpracovaných podle tzv. „nového přístupu k technické harmonizaci a normám“, byly mocným podnětem pro urychlení zavedení evropského ekonomického trhu. V oblasti stavebnictví a veřejných prací to byly zejména dvě směrnice, ve kterých byla stanovena pravidla, která budou napříště platit pro stavební výrobky: Směrnice Rady č. 89/106/EHS z 21. prosince 1988 o sblížování zákonů a dalších právních a správních předpisů týkajících se stavebních výrobků (Construction Products Directive – CPD) a Směrnice Rady 89/440/EHS z 18. července 1989 o veřejných trzích.

Směrnice o veřejných trzích

Směrnice o veřejných trzích a její francouzská verze (Směrnice 93-37 z 14. června 1993) upřesňují podmínky, kdy jsou objednatelé veřejných prací povinni vypracovávat normalizační soustavy pro své trhy a rozšiřovat možnosti, pokud jsou omezené. „Bez újmy povinným národním technickým předpisům, pokud jsou tyto předpisy slučitelné s právy společnosti, jsou technické specifikace stanoveny úřední mocí v soustavách národních norem, které budou nahrazeny normami evropskými nebo v soustavě evropských technických osvědčení nebo ve společných technických specifikacích.“ (kapitola 10 Směrnice).

Možnosti odchylek jsou omezeny na pět přesně formulovaných případů:

- Pro výrobky, jejichž normy neposkytují nezbytné prvky k posouzení shody;
- Pro výrobky, určené k rozšíření původního zařízení, které musí s tímto zařízením zůstat kompatibilní;
- Pro inovované výrobky;
- Pro trhy s obratem nižším, než je stanovený limit (obrat se v podstatě reviduje každé dva roky a uveřejňuje se v JOCE¹⁾ (Journal officiel des communautés européennes – Úřední věstník evropských společenství);
- Pro výrobky národní obrany.

Směrnice je velmi jasná: postup podle evropských norem je pro tvůrce veřejných trhů povinností. Jakékoli porušení této povinnosti by vystavilo objednatele veřejných prací nutnosti zodpovídat se před Evropským soudním dvorem, a to v případě stížnosti politických orgánů nebo v případě výrobce, který byl protiprávně z některých veřejných trhů vyloučen.

¹⁾ anglická zkratka věstníku: OJEC

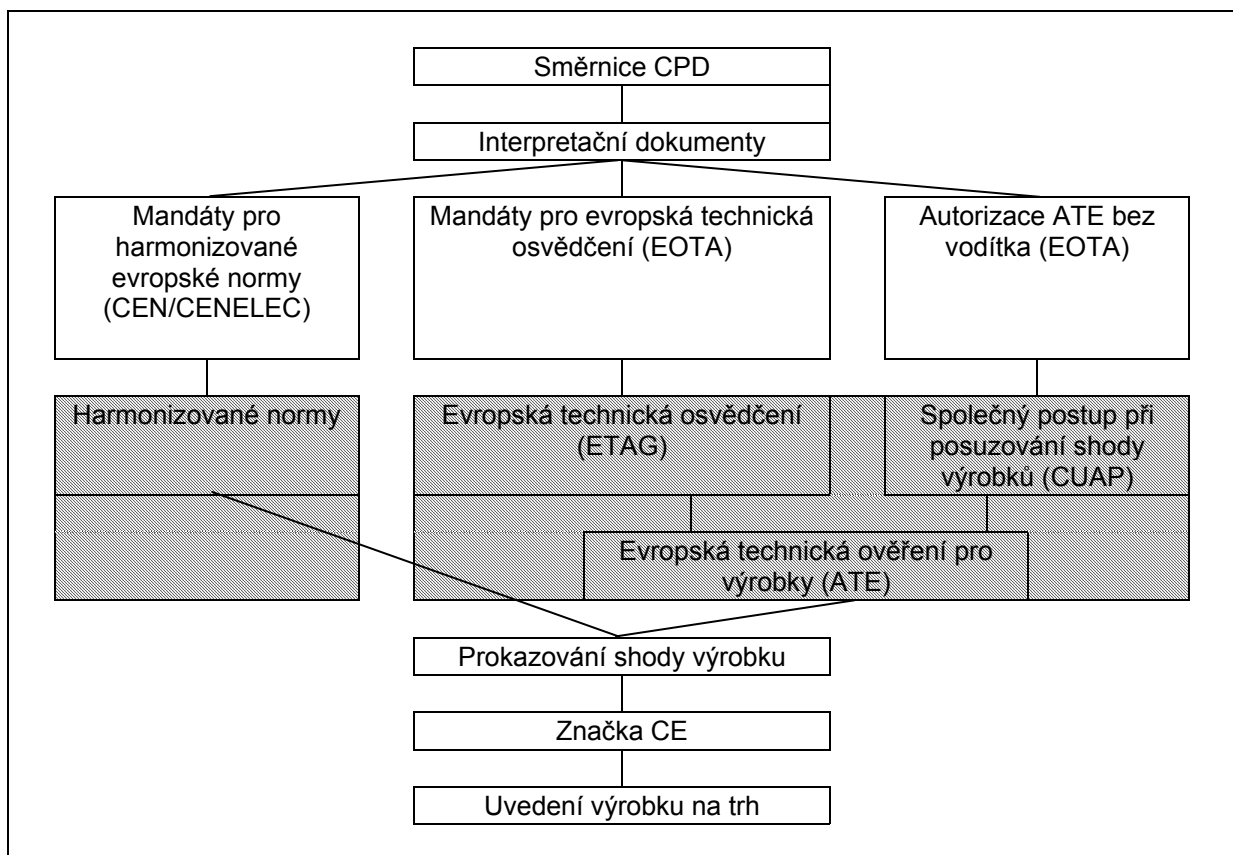
Poznamenejme, že povinnost postupovat podle norem se vztahuje na všechny objednatele veřejných prací v nejširším slova smyslu: státní orgány, odpovědné za územní celky (departementy, regiony, obce) i společnosti s kombinovanou ekonomickou strukturou (např. dálniční společnosti).

Základní požadavky Směrnice CPD

Směrnice CPD uvádí podmínky, nezbytné k tomu, aby stavební díla odpovídala šesti základním požadavkům:

- (1) Mechanická pevnost a stabilita;
- (2) Požární bezpečnost;
- (3) Hygiena, ochrana zdraví a životního prostředí;
- (4) Uživatelská bezpečnost;
- (5) Ochrana proti hluku;
- (6) Úspora energií a ochrana tepla.

Výklad Směrnice CPD tvoří podstatnou část této studie.

Obrázek 1: Schéma znázorňující aplikaci Směrnice CPD v jednotlivých stupních až po uvedení výrobku na trh. Schéma bylo převzato z metodického dokumentu o vzniku Směrnice CPD (AFNOR, CSTB, BNSR-Setra).

Cíle Směrnice CPD

Směrnice CPD byla veřejně vyhlášena v roce 1988 a její zavedení do francouzského právního řádu se uskutečnilo dekrety z 8. července 1993 a z 20. září 1995.

Úsilí o společnou harmonizaci technických specifikací požadovanou u výrobků má trojí cíl:

Odstranění překážek v obchodu

Zavedení společné normalizační soustavy má odstranit překážky ve výměně zboží, vyplývající z dřívějších národních technických předpisů, zajistit volný pohyb a prodej výrobků ve všech zemích ES definováním požadavků, které musí být splněny, aby zboží mohlo být dodáváno na trh;

Zabezpečení jakosti

Musí být zabezpečeno, že stavební výrobek, dodaný na trh v některém z členských států pro přesně stanovené použití ve stavebním díle, bude vykazovat nezbytné parametry jakosti, aby bylo možno předpokládat, že stavební dílo bude schopno splnit základní požadavky Směrnice CPD, pokud je správně navrženo, projektováno a provedeno;

Kontrola členských států

Členským státům musí být umožněno, aby se přesvědčily o zachování pravidel, spojených s ochranou obyvatelstva – zvláště požadavků mechanické pevnosti a stability (1), uživatelské bezpečnosti (4), hygieny, ochrany zdraví a životního prostředí (3). Tyto požadavky jsou někdy v rozporu s národními předpisy jednotlivých zemí o stavebních dílech. Každá země by měla stanovit podmínky používání výrobků na svém území podle typu stavebního díla a typu užití, aby se zjistilo, zda odůvodněné odchylky jsou dostatečným důvodem pro specifická pravidla.

Směrnice CPD je často posuzována jako „obchodní směrnice“, poněvadž zavádí specifikace společné všem členským státům a umožňuje přesvědčit se o shodě výrobků se stanovenými požadavky. Uspadňuje podstatně vývoz výrobků do jiných zemí.

Tato vize je správná, není však úplná. Cílem Směrnice CPD je rovněž zajistit, že výrobky mají stejné technické parametry jako stavební díla, která z nich budou vybudována a shodují se se základními požadavky. Směrnice CPD se tedy aplikuje na prodávané výrobky, používané ve stejné zemi, kde byly vyrobeny, i když nepřekročí hranice.

Celkový pohled na Směrnici CPD

Směrnice CPD je směrnice „nového přístupu k technické harmonizaci a normám“, která má některá specifika:

Stanovení požadavků na výrobky

Směrnice CPD stanoví, že výrobky, dodávané na trh, musí odpovídat šesti základním požadavkům uvedeným výše. U jiných parametrů výrobků se postupuje tradičně podle zásady volitelnosti, umožněné v procesu normalizace.

- Shoda se šesti základními požadavky Směrnice se potvrzuje udělením značky CE. To je také specifikum směrnice nového přístupu, protože:
- Základní požadavky se aplikují na stavební díla;
- Shoda výrobků s harmonizovanými technickými specifikacemi (harmonizované evropské normy nebo evropská technická osvědčení) je pro stavební díla základním předpokladem zachování základních požadavků Směrnice CPD;
- Způsob prohlášení o shodě je pevně stanoven orgány Evropské komise pro příslušnou skupinu výrobků.

Celkové uspořádání Směrnice CPD a navazujících dokumentů a postupů lze popsat takto:

Vytvoření předpokladů pro splnění základních požadavků

Stavby a práce, prováděné v komplexu členských států Evropského společenství musí odpovídat základním požadavkům, uvedeným výše; obzvláště pokud jde o veřejné práce – ty musí přesně splňovat požadavky (1) mechanická pevnost a stabilita, (3) hygiena, ochrana zdraví a životního prostředí a (4) uživatelská bezpečnost.

Shoda výrobků s harmonizovanými specifikacemi

Výrobky, používané k realizaci stavebních děl, se musí shodovat s harmonizovanými technickými specifikacemi (viz Technické harmonizované směrnice). „Členské státy pokládají za nezbytné používat takové výrobky, které umožní stavebním dílům, v nichž jsou užity... splnit základní požadavky stanovené Směrnicí CPD“ (Směrnice CPD, článek 4.2).

Interpretační dokumenty

Interpretační dokumenty, vypracované předními odborníky z oblasti stavebnictví a veřejných prací, byly publikovány komisí; tyto Interpretační dokumenty mají upřesnit, které charakteristiky výrobků nebo které druhy výrobků mohou mít vliv na splnění základních požadavků Směrnice CPD ve stavebním díle, a proto musí být předmětem harmonizovaných specifikací.

Mandáty

Mandáty jsou nástrojem, kterým Komise (po projednání představiteli členských států, sdruženými ve Stálém sektorovém výboru) vyzve CEN a EOTA k vypracování harmonizovaných norem ve smyslu Směrnice CPD. Mandáty (viz „Shoda výrobků se Směrnicí CPD a se značkou CE“) specifikují, pro jaké skupiny výrobků mandát platí a definují prvky, které umožní technickým komisím CEN a EOTA vypracovat technické specifikace.

Technické specifikace

Technické specifikace budou formulovány v harmonizovaných normách, tj. specifikace, identifikované v přílohách Z evropských norem, připravovaných CEN nebo evropských technických osvědčení, vypracovávaných EOTA.

Shoda výrobků s harmonizovanými specifikacemi: posouzení shody

Shoda výrobků s harmonizovanými specifikacemi bude před uvedením na trh posuzována zkouškami, prováděnými na výrobcích. Zkoušejí se charakteristiky uvedené v mandátech a/nebo se prověřují systémy jakosti při podnikovém řízení jakosti výroby (viz „Mandáty“).

Shoda s harmonizovanými specifikacemi: potvrzení značkou CE

Shoda s harmonizovanými specifikacemi bude pro zákazníky a uživatele potvrzena propůjčením značky CE výrobcí, a to buď přímo konkrétnímu výrobku nebo systému podnikového řízení jakosti výroby. *„Značka CE potvrzuje, (...), že se výrobky shodují s národními normami, které přebírají harmonizované normy (...), že se shodují s evropskými technickými osvědčeními (článek 4.2 Směrnice CPD)“.*

Značka CE

Značka CE bude představovat podmínku sine qua non (tj. nezbytnou podmínku), aby výrobky mohly být dodávány na trh v kterémkoli členském státě. Členské státy jsou pověřeny dozorem nad dodržováním zásady, že výrobky se značkou CE mohou být volně prodávány a používány na jejich území bez jakýchkoli zábran. Současně budou vykonávat dozor na trhem tím, že budou dbát, aby prodávané výrobky odpovídaly podmínkám, požadovaným pro značku CE.

Normalizační soustava

Normalizační soustava, přijatá všemi členskými státy, budou tvořit vstupní podmínky pro výrobky se značkou CE na jejich trh, stejně jako datum, od kterého budou moci být na jejich území prodávány výrobky, shodující se s technickými harmonizovanými specifikacemi: *„Členské státy přijmou všechna potřebná ustanovení, aby zajistily, že stavební výrobky (...), určené k užití ve stavebních dílech, nemohou být uvedeny na trh, nejsou-li způsobilé k předpokládanému účelu použití; stavební výrobky musí mít takové charakteristiky, aby stavební díla, v nichž budou zabudovány, užity nebo instalovány, mohla dostát základním požadavkům Směrnice CPD, za předpokladu, že byla náležitě navržena, projektována a provedena (...) v případech, kdy tato stavební díla budou budována podle norem, týkající se těchto požadavků (kapitola 1 Směrnice CPD)“.*

Technické harmonizované specifikace

Ve Směrnici CPD existují tři možnosti, jak vytvářet technické harmonizované specifikace, které lze aplikovat na výrobky:

První možnost: harmonizovaná norma

První možnost představuje harmonizovaná norma: *„V současné směrnici rozumíme pod pojmem harmonizovaná norma technické specifikace, vypracované a přijaté CEN nebo CENELEC nebo oběma těmito orgány po pověření mandátem Komise (kapitola 4 Směrnice CPD)“.* Královská cesta pro realizaci značky CE jsou harmonizované normy, řešené v komisích CEN, které budou obsahovat velkou většinu harmonizovaných technických specifikací a které bude možno aplikovat na většinu skupin výrobků.

Druhá možnost: evropské technické osvědčení

Druhou možnost představuje evropské technické osvědčení. Je to specifický postup: cesta k dosažení značky CE byla zavedena, aby výjimečně umožnila získání značky CE těm skupinám výrobků, pro které by byl tradiční normotvorný proces málo účinný nebo příliš zdoluhavý. Tak je tomu např. v případě inovovaných výrobků nebo komplexních výrobků, u kterých vyjádření odborníka, spočívající na odborných zkušenostech a na současném stavu techniky, potvrzené vědeckými a technickými experty v evropském měřítku, přináší lepší a rychlejší vyhodnocení, než je vyhodnocení,

kteří je výsledkem řady zkoušek a které není vždy nezbytně přizpůsobeno posuzovanému předmětu. Existují dva typy Evropských technických osvědčení: osvědčení s vodítkem (aplikace kapitoly 11 Směrnice) a osvědčení bez vodítka (uvedené v článku 9.2 Směrnice CPD).

Třetí možnost: národní normy, harmonizované se základními požadavky Směrnice CPD

Třetí možnost představuje používání národních norem, které se shodují se základními požadavky Směrnice CPD, a byly předem oznámeny Komisi. Tato možnost není pro členské státy příliš vhodná, protože normalizační program CEN, zahrnující nejrůznější stavební výrobky, směřuje ke kompletnímu nahrazení stávajících národních specifikací v pevně stanoveném termínu, což zájem o tuto cestu značně snižuje.

Evropské dobrovolné normy

Na evropské úrovni jsou Evropský výbor pro normalizaci (CEN) a Evropský výbor pro normalizaci v elektrotechnice (CENELEC) pověřeny tvorbou evropských norem. Jako AFNOR vypracovává francouzské normy, tak CEN a CENELEC vypracovávají různé typy evropských norem:

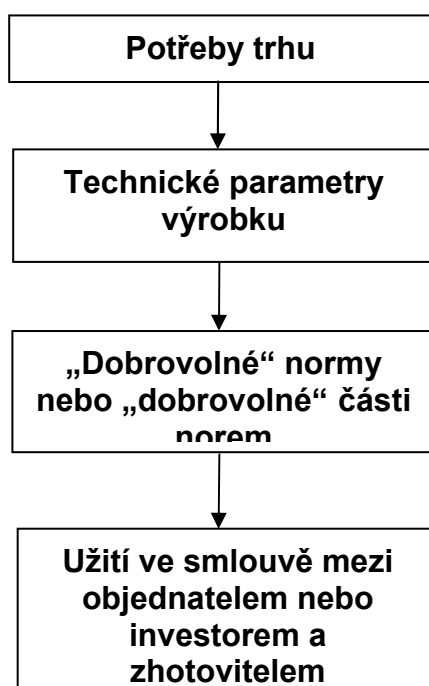
- Výrobní normy (v současné době nejnámější);
- Zkušební normy (v případě, že zkušební postupy jsou příliš rozsáhlé, a nelze je zahrnout do výrobní normy);
- Normy realizační nebo prováděcí (např. Eurokódy).

Evropské výrobní normy obsahují tři typy specifikací:

- Stanovení technických parametrů, umožňujících popsat výrobek;
- Zkušební metody (posouzení a vyhodnocení funkčních charakteristik pro výše uvedené technické parametry);
- Požadované funkční charakteristiky (třídy funkčních charakteristik nebo minimální hodnoty).

Používání norem je v podstatě dobrovolné. Jejich užití však usnadňuje uzavírání smluv nebo obchodů mezi výrobcí a těmi, kdo ovlivňují výběr výrobků. Jejich cílem je usnadnění vztahu objednatel – zhotovitel.

Pro tvorbu těchto norem zřídil CEN evropské technické komise (TC) v nichž jsou zastoupeni představitelé různých zemí. V současné době pracuje v rámci CEN téměř 340 technických komisí. Každá komise řeší průměrně 40 až 50 norem, podle důležitosti a významu příslušného sektoru.

Projekt normy je připraven experty technické komise, potom následuje připomínkové řízení CEN (tzv. „anketa CEN“ nebo „šestiměsíční anketa CEN“) u národních normalizačních institutů zemí, které jsou zastoupeny v CEN. Národní normalizační instituty mají šest měsíců k prostudování návrhu, formulaci a zaslání připomínek. V tomto stadiu řešení normy mohou být vzneseny jakékoli technické

připomínky, které jsou potom projednány technickou komisí. Po zpracování připomínek je norma postoupena k formálnímu hlasování – tj. schválení členskými státy tzv. systémem váženého hlasování. Připomeňme stručně, že při schvalování v tomto systému mají největší počet hlasů největší státy (Francie, Itálie, Německo, Spojené království) – 10 hlasů, Španělsko 8 hlasů, ostatní země mají menší počet hlasů – podle počtu obyvatel a podle ekonomického významu. Norma je zamítnuta, pokud je proti jejímu schválení více než 30 hlasů. Jak je zřejmé, běží zde o systém preference kvalifikované většiny, žádná ze zemí nemá při schvalování evropských norem „právo veta“. Pokud je některá evropská norma přijata, stává se normou pro všechny země Společenství (nyní Unie), včetně zemí, které hlasovaly proti. Po svém zpřístupnění v CEN musí být potom do šesti měsíců převzata do národních normalizačních soustav. To znamená, že francouzská verze evropské normy je beze změny vydána jako francouzská norma. Ve Francii bylo přijato rozhodnutí, že veškeré převody evropských norem do francouzské normalizační soustavy budou současně automaticky znamenat homologaci přejímané normy; to znamená, že se zde aplikuje povinnost reference na veřejných trzích a to i pod zorným úhlem aplikace Směrnice 89/440 ES o veřejných trzích. Četné jiné země Evropského společenství přijaly podobná rozhodnutí.

Harmonizované normy nebo harmonizovaná část norem

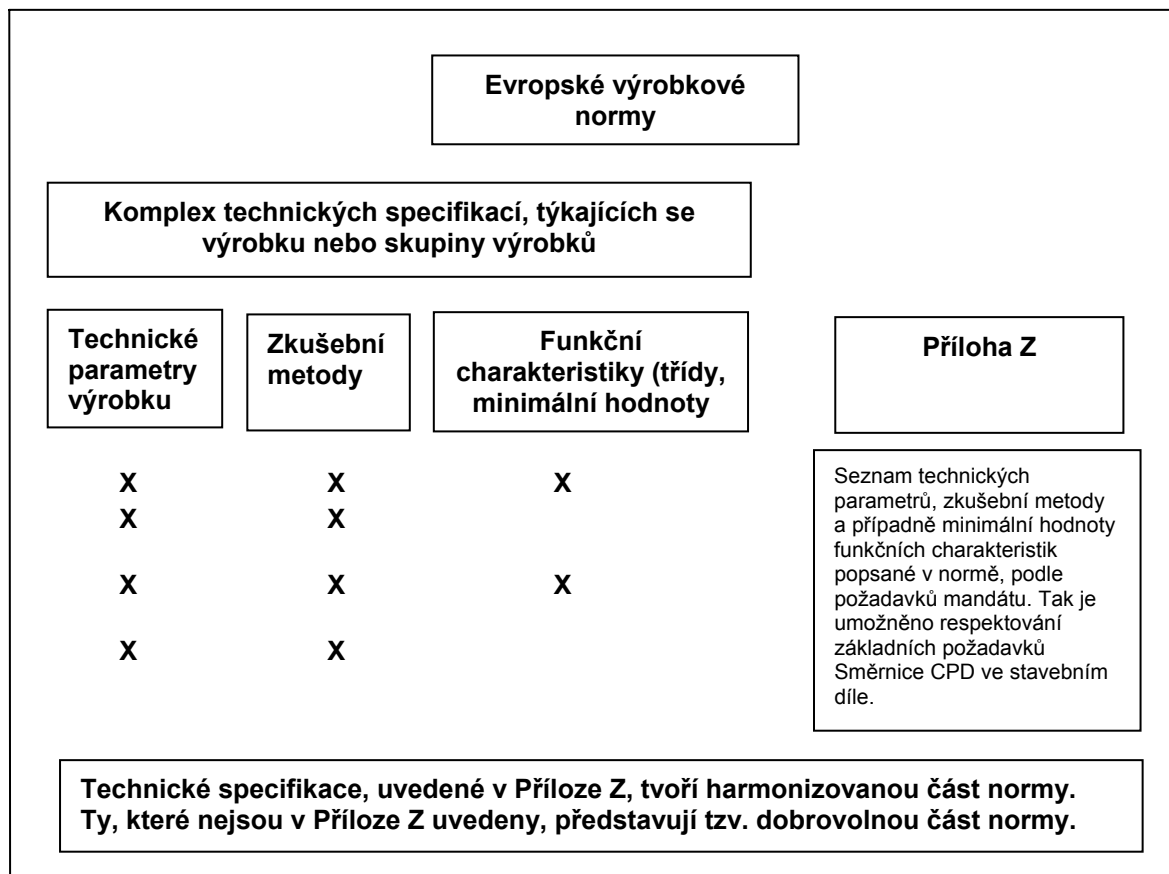
Směrnice CPD používá pro normu odlišný přístup tradiční normalizační logiky: v řádu nařizovacím zavádí požadavky, které se stávají pro zavedení výrobků na trh povinnými.

Na základě Směrnice CPD a mandátů pro stanovené skupiny výrobků budou technické parametry výrobků, ovlivňující dodržování základních požadavků Směrnice CPD ve stavebních dílech, uvedeny v seznamu v příloze výrobní normy. Tato příloha, zvaná „Příloha Z“ bude obsahovat:

- Seznam technických parametrů výrobku, spojených se základními požadavky Směrnice CPD, sestavenými podle předpokládaného užití;
- Metody zdůvodnění funkčních charakteristik (zkušební metody);
- Minimální hodnoty funkčních charakteristik (třídy funkčních charakteristik, minimální hodnoty);
- Ustanovení o prokazování shody;
- Uvedení postupu prokazování shody.

Seznam harmonizovaných norem bude uveřejněn ve věstníku JOCE (Journal officiel des communautés européennes).

Výrobek bude zkoušen podle specifikací, uvedených v seznamu v příloze Z, a bude prokazována jeho shoda, aby tak mohl získat značku CE a být uveden na trh.

Mandáty

Mandáty jsou nástrojem, kterým Komise (po projednání představiteli členských států, sdruženými ve Stálém sektorovém výboru) vyzve evropské normalizační instituce k vypracování harmonizovaných norem ve smyslu Směrnice CPD. Mandáty nejsou všeobecným pověřením, nýbrž uvádějí pro každý druh materiálů, vhodně zvolený podle konkrétního užití, technické parametry, které budou muset být uvedeny v příloze Z harmonizovaných norem nebo v evropských technických osvědčeních. V současné době existují četné mandáty, které se vztahují na velkou část stavebních výrobků:

- 32 mandátů bylo zasláno CEN; vztahují se na většinu výrobků, používaných při realizaci stavebních děl;
- 20 mandátů bylo zasláno EOTA pro vypracování evropských technických osvědčení s vodítkem („guide“) pro specifické druhy výrobků. Tři vodítka se v současné době schvalují. Jedno z nich (kotvy a hmoždinky) vytvořilo prostor pro schválení několika výrobků. Mezi hmoždinkami, které jsou nyní na trhu, již některé mají značku CE;
- 30 výrobků je dnes předmětem studia v rámci evropského technického osvědčení bez vodítka; byly schváleny Evropskou komisí, většina se týká stavebních výrobků. Pokud jde o tyto výrobky, byly dokončeny 4 CUAP (**C**ommon **U**nderstanding **A**ssessment **P**rocedure – Společný postup při posuzování shody výrobků) a 6 projektů bylo rozesláno jako informační materiál. První evropské technické osvědčení na bázi CUAP bylo uděleno v roce 1999.

Uvádíme nejdůležitější z těchto mandátů, které se týkají veřejných prací:

- M 102: Membrány (používané v izolačních systémech stavebních objektů);
- M 107: Geotextilie (používané v zemních pracích);
- M 111: Silniční zařízení (silniční záchytné systémy, vodorovné dopravní značení, značky svislé, značky proměnné, světelná signalizační zařízení, protihlukové clony, systémy proti oslnění, stanoviště pro tísňová volání a další bezpečnostní zařízení);
- M 114: Cement, vápno a jiná hydraulická pojiva;
- M 118: Výrobky pro vyklízení a asanaci;
- 1. M 124: Silniční materiály (asfaltová pojiva, asfaltové směsi, nátěry, pomocné materiály pro cementobetonové vozovky, izolační výrobky a izolační systémy pro mostní objekty);
- M 125 Kamenivo;
- M 128: Přísady do betonu
- EOTA 13: Systémy kotvení předpínacích kabelů;
- EOTA 18: Spáry ve vozovkách;
- EOTA – ATE bez vodítka: Dřevěná protihluková clona s dutými betonovými bloky.

Shoda výrobků se Směrnicí CPD a značka CE

Aby bylo možno udělit výrobku značku CE a tím bylo umožněno jeho dodávání na trh, musí výrobce podstoupit proces, prokazující shodu jeho výrobku s harmonizovanými technickými specifikacemi.

Je nutné trvat důsledně na požadavku, že výrobce si nevolí systém, prokazující shodu jeho výrobku s harmonizovanými technickými specifikacemi. To provádějí orgány Evropské komise, které po přijetí rozhodnutí představiteli členských států pevně stanoví systém prokazování shody, který se aplikuje na některou ze skupin výrobků.

Směrnice pojednává o dvou typech prokazování shody:

Zkoušky výrobků

- a) Počáteční typové zkoušky;
- b) Zkoušky zkušebních vzorků, odebíraných při výrobě podle předepsaného plánu zkoušek;
- c) Namátkové zkoušky zkušebních vzorků, odebíraných při výrobě;
- d) Namátkové zkoušky zkušebních vzorků při dodání nebo dodaných na stavbu;

Podnikové řízení jakosti výroby (*Factory Production Control – FPC*)

- e) Podnikové řízení jakosti výroby (FPC) systematicky provádí výrobce. Prohlášení o shodě může předpokládat jeden ze dvou následujících postupů:
- f) Audit a podnikové řízení jakosti výroby;
- g) Dozor a podnikové řízení jakosti výroby.

Tyto úkoly jsou požadovány ve svém celku nebo v jednotlivých částech, podle systému prohlášení o shodě, který je pevně stanoven Evropskou komisí pro každou skupinu výrobku. Je již běžnou praxí identifikovat různé systémy prokazování shody; tyto systémy jsou stanoveny Směrnicí CPD (kapitola 13 a Příloha III Směrnice) podle šesti úrovní:

Systémy prokazování shody a odpovědnosti za úkoly, které je třeba realizovat						
	1+	1	2+	2	3	4
Kontrola výrobku	Certifikace akreditovaným certifikačním orgánem		Prohlášení o shodě výrobku výrobcem			
a) Počáteční typová zkouška	Certifikační orgán (*)	Certifikační orgán (*)	Výrobce	Výrobce	Zkušební laboratoř (**)	Výrobce
Zkoušky zkušebních vzorků b) podle plánu zkoušek c) namátkově při výrobě d) namátkově u výrobků připravených k dodání	b) nebo c) nebo d) certifikační orgán (*)	b) případně výrobce	b) Výrobce	Nevyžadáný	Nevyžadáný	Nevyžadáný
Řízení jakosti výroby						
e) Podnikové řízení jakosti výroby (FPC)	Výrobce	Výrobce	Výrobce	Výrobce	Výrobce	Výrobce
f) Audit a podnikové řízení jakosti výroby FPC (***)	Certifikační orgán (*)	Certifikační orgán (*)	Kontrolní orgán (**)	Kontrolní orgán (**)	Nevyžadáný	Nevyžadáný
g) Dozor a podnikové řízení jakosti výroby (***)	Certifikační orgán (*)	Certifikační orgán (*)	Kontrolní orgán (**)	Nevyžadáný	Nevyžadáný	Nevyžadáný
(*) Akreditovaný certifikační orgán, notifikovaný členskými státy Komisi						
(**) Akreditovaný kontrolní orgán, notifikovaný členskými státy Komisi						
(***) Podnikové řízení jakosti výroby						

V každém případě je výrobce povinen, pokud jde o komplex výrobků nebo druhů výrobků, které jsou předmětem mandátu, předložit:

- Dokumentaci zkoušek svých výrobků (počáteční typové zkoušky);
- Dokumentaci podnikového řízení jakosti výroby.

Tyto postupy jsou popsány v příslušných normách.

Tato shoda bude posouzena v okamžiku, kdy bude výrobek dodán na trh:

- ♦ Certifikací v systémech 1 a 1+ (Prohlášení o shodě je vystaveno třetí stranou, tzv. certifikačním orgánem, který provádí audity nebo dozor);
- ♦ Prohlášením v jiných systémech. Shoda je prokázána výrobcem na základě prověření systému podnikového řízení jakosti výroby. Audity provádí kontrolní orgán pro systémy 2 nebo 2+, nebo na základě počátečních typových zkoušek, prováděných zkušební laboratoří pro systém 3. V případě systému 4 se nepředpokládá účast třetí strany, která by posuzovala shodu: shoda spočívá na bázi prvků (prohlášení o shodě, popis systému podnikového řízení jakosti výroby), poskytovaných výrobcem na jeho vlastní odpovědnost.

Členské státy jsou povinny oznámit tři typy orgánů (ve Francii komisi složené ze zástupců ministerstev průmyslu, obrany a vnitra), aby bylo možno přikročit ke kontrolním úkolům týkající se prohlášení o shodě výrobků podle požadovaných systémů posuzování:

- Certifikační orgány (systém 1+ nebo 1);
- Kontrolní orgány (systém 2+ nebo 2);
- Zkušební laboratoře (systém 3).
- Aby tyto orgány mohly být ve Francii notifikovány, musí být akreditovány Francouzskou komisí pro systémovou akreditaci (**Comité française d'accréditation – COFRAC**); certifikační a kontrolní orgány podle normy NF EN 45011 Všeobecné požadavky na orgány provozující systémy certifikace výrobků a zkušební laboratoře podle normy NF EN 45001 Všeobecná kritéria pro činnost zkušebních laboratoří“.

Vodítka („Guidance papers“)

Vodítka (guidance papers) jsou dokumenty, vypracované Evropskou komisí pro interpretaci některých ustanovení Směrnice CPD. Jsou určena zpracovatelům technických specifikací (CEN a EOTA).

Byla vypracována orgány Komise a publikována po doporučení Stálého sektorového výboru.

V současné době existuje šest vodítek, vydaných v definitivní verzi:

- **Vodítko A:** Stanovení orgánů, schválených pro prokazování shody. Toto vodítko obsahuje podrobný popis pravidel, která tyto orgány musí zachovávat, chtějí-li být notifikovány pro výkon funkcí při prokazování shody u výrobků pro udělení značky CE;
- **Vodítko B:** Definice podnikového řízení jakosti výroby v technologických specifikacích. Toto vodítko popisuje úkoly, spojené s podnikovým řízením jakosti výroby a umožňuje připravit specifikace, které lze aplikovat v nejrůznějších výrobových normách;
- **Vodítko C:** Sestavy („kits“) a systémy. Umožňuje identifikovat tzv. meziprodukty, vytvořené ze základních smontovaných výrobků nebo z výrobků v podobě sestav nebo konstrukční systémy a stanoví pravidla, aby bylo zřejmé, zda tyto systémy mají být přizpůsobeny výrobkům, které budou označeny značkou CE, nebo zda mají být přizpůsobeny stavebním objektům, řízeným v rámci smlouvy objednatel – zhotovitel;
- **Vodítko D:** Značka CE. Toto vodítko obsahuje návody pro zpracování technických specifikací a pro udělení značky CE;
- **Vodítko E:** Úrovně a třídy. Stanoví mezní hodnoty, minimální funkční charakteristiky, normalizované třídy funkčních charakteristik, které mohou být používány v harmonizovaných technických specifikacích;
- **Vodítko F:** Trvanlivost. Toto vodítko vysvětluje, poměrně všeobecně, jak máme rozumět pojmu „trvanlivost funkčních charakteristik výrobku“. Obsahuje pokyny, jak vést zpracovatele technických specifikací při vypracování klauzulí, které se mají uvádět v normách pro každý z výrobků.

Připravují se četná další vodítka:

- Nebezpečné chemické substance;
- Postupy v rámci prokazování shody třetí stranou;
- Přechodná opatření (opatření, určená k řízení přechodu od starého systému k novému)

Značka CE

Jakmile výrobci budou mít k dispozici certifikáty, zkušební protokoly a protokoly o auditech a dozorech, které odpovídají rozhodnutím přijatým orgány Komise (buď pro výrobek nebo pro skupiny výrobků) označí značkou CE:

- výrobek;
- obal;
- dokumentaci výrobků při jejich prodeji.

Prvky, které musí být součástí této značky, budou upřesněny v harmonizované části norem nebo v evropských technických osvědčeních.

Udělení značky CE bude umožněno, jakmile seznamy harmonizovaných norem budou publikovány ve věstníku JOCE (*Journal officiel des communautés européennes*) a jakmile orgány, pověřené prokazováním shody, budou schopny posoudit, je-li prohlášení o shodě na úrovni 1+; 1; 2+; 2 nebo 3.

Každý členský stát pevně stanoví vhodným ustanovením datum, od kterého komplex prodávaných výrobků bude muset být na jeho území shodný s harmonizovanými technickými specifikacemi a obdrží značku CE.

Je třeba zdůraznit, že udělení značky CE znamená, že požadavky všech směrnic Evropské komise, které se této problematice týkají, jsou splněny. V převážné většině případů budou stavební výrobky sledovány na základě Směrnice CPD. Avšak některá komplexnější zařízení, jako jsou např. světelná signalizační zařízení, budou muset navíc splňovat i požadavky Směrnice pro nízké napětí a Směrnice pro elektromagnetickou kompatibilitu.

Členské státy jsou povinny dozírat, aby výrobci přesně realizovali postupy požadované pro prokázání shody a aby výrobky odpovídaly požadavkům směrnic Evropské komise. Bude možno přikročit k prověřování:

- Výrobků dodávaných na trh;
- Výrobků, dovážených ze zemí, které nejsou členy Evropského společenství (pro tento případ je tu zmocněnec členských států Společenství, který je odpovědný za označování výrobků);
- V případě postihu (kandidátů, kteří byli vyloučeni z nabídky).

Samozřejmě každý stát bude muset uplatňovat sankce vůči nedostatkům výrobců, jakmile nebudou schopni prokázat, že mají právo používat značku CE. Nejzávažnější spory se budou řešit před Evropským soudním dvorem.

Trhy, předpisová sféra, dobrovolné značky

Trhy

Pro generální dodavatele veřejného trhu značka CE na výrobcích nepřinese změnu, pokud se týká jejich odpovědnosti za stanovení požadavků. Generální dodavatel se na trhu setká pouze s výrobky se značkou CE (jiné výrobky už nebudou mít na trh přístup).

Jako generální dodavatel bude mít vždy odpovědnost za stanovení svých potřeb vzhledem k funkcím, které je třeba naplnit realizovaným stavebním dílem. Vzhledem k technickým parametrům, které má mít jeho stavba, si zvolí výrobky, které odpovídají jeho potřebám. Stanoví minimální funkční charakteristiky pro stavební dílo, která má být realizována, i pro výrobky, které budou při ní použity. Při stanovení svých potřeb bude přirozeně veden snahou formulovat požadavky, které z jeho trhu zákonitě vyloučí některé výrobky, označené značkou CE. Tato skutečnost je logická, protože výrobek označený značkou CE je vhodný k jednomu z možných použití, se kterým se můžeme setkat při práci na stavbě, „**není však nezbytně vhodný pro všechny druhy použití.**“

Soutěžení potom probíhá mezi výrobky, které splňují požadavky pro konkrétní trh, to znamená mezi výrobky, vhodnými k přesně vymezenému použití.

Ačkoli tento předpis vylučuje některé výrobky se značkou CE z tohoto speciálního trhu, není pokládán za překážku svobodného výběru a používání výrobků. Mezi všemi výrobky na trhu, které obdržely značku CE, vybírá generální dodavatel ty, které potřebuje.

Výhoda, kterou přináší značka CE, je pro něho nepřímá (při zběžné analýze nemění svůj způsob stanovení požadavků):

- Díky značce CE se výrobky všech evropských výrobců mohou zúčastnit svobodné soutěže, kterou vyhlašuje jejich trh; pro výrobce je tak zajištěna větší možnost výběru a optimalizace nákladů;
- Výrobky se značkou CE byly zkoušeny ohledně parametrů, spojených se základními požadavky Směrnice CPD, které musí stavební dílo splňovat. Funkční charakteristiky jsou definovány a jsou známé. Není proto třeba znovu zkoušet výrobek z důvodů ověření těchto charakteristik, s výjimkou požadavků specifických.

Národní ustanovení

Směrnice CPD stanoví v podstatě na úrovni Evropské unie zásady, které musí být zachovávány, chceme-li uvést výrobky na trh. Zachovávání zásad, spojených se značkou CE, musí stačit k tomu, aby výrobek mohl být uveden na trh kteréhokoli členského státu, a to bez jakéhokoliv omezení. Členský stát si nemůže vytvořit dodatečná a specifická pravidla, která by omezovala prodej nebo používání výrobku na jeho území.

Z toho důvodu systémy úředního posuzování výrobků, které spočívaly v tom, že se a priori prověřovala jejich vhodnost k použití na základě národních stavebních zadávacích řádů a že se udělovala autorizace k používání ve všeobecném dosahu (u komplexu pozemních komunikací, sloužících dopravě), nebudou v této podobě již v budoucnosti existovat.

Naproti tomu bylo přijato rozhodnutí, že:

- Geografické, klimatické rozdíly, životní styl, podobně jako rozdíly v oblasti zvláštních úrovní ochrany mohou být na národní úrovni respektovány (článek 3.2 Směrnice CPD);
- Všechny výrobky, i když jsou označeny značkou CE, nejsou vhodné k jakémukoli použití, k jakýmkoli stavebním dílům (Vodítka E Úrovně a třídy).

Z tohoto důvodu se v členských zemích uznává odpovědnost za zavedení „stavebních předpisů“, které umožní stanovit pravidla pro používání výrobků se značkou CE i minimální požadavky, které musí být dodrženy, aby výrobky byly vhodné k použití, a to podle typu stavebního díla a druhu užití. Tato ustanovení, dosud málo používaná, bude zapotřebí v příštích měsících upřesnit.

Značka CE a dobrovolné značky (typ francouzské značky NF)

Výrobci a uživatelé se v některých případech dohodli, že zavedou požadavky, umožňující záruku vhodnosti jistých výrobků k použití, ba dokonce zvýšenou úroveň jejich jakosti. Tato jakost, je-li prověřena třetí stranou, může vést k zavedení „dobrovolné značky“ typu francouzské značky NF.

Takové značky byly zavedeny a používány již v minulosti, aby zaručily uživateli dvojí výhodu:

- Jistotu, že výrobek je vhodný k použití a že jeho funkční charakteristiky mají vyšší úroveň.
- Tyto funkční charakteristiky jsou zaručeny nezávislým orgánem; je možno jim důvěřovat a není třeba provádět znovu zkoušky, aby se prověřila jakost výrobků.

Značky tohoto typu nejsou neslučitelné se značkou CE. Je také možné, že se budou dále rozvíjet pro určité druhy výrobků, zejména v těchto případech:

- Technické parametry, zahrnuté do harmonizovaných technologických specifikací budou tvořit jen část parametrů, nezbytných pro definování výrobku (značka CE se týká pouze technických parametrů, spojených se zachováním základních požadavků Směrnice CPD ve stavebním díle). Značka NF přinese uživateli doplňující záruky, pokud jde o parametry, značkou CE nezaručené.
- Úroveň prohlášení o shodě bude odpovídat typu 4, někdy dokonce i typu 3 nebo 2. Dobrovolná značka doplňuje záruku pro uživatele tím, že zavádí certifikaci třetí stranou;
- Požadované úrovně funkčních charakteristik pro značku CE budou celkově nízké; dobrovolná značka umožní záruku, že jistý výrobek má funkční charakteristiky vyšší úrovně, zabezpečující vhodnost k některým druhům použití.

Pokud však jsou funkční charakteristiky definovány, dobrovolné značky se nemohou stát povinné;

- Ani postranní cestou předpisu pro veřejný trh (veřejný trh bude moci předepsat výrobek se značkou NF, avšak tento předpis bude muset být doplněn přesným vymezením nebo rovnocennou náhradou);
- Ani postranní cestou národních ustanovení (žádné národní ustanovení se všeobecným dosahem nebude moci zavést dobrovolnou národní značku s povinností užívání do některého členského státu).

Závěr

Četné komentáře řeší otázku zdlouhavosti procesu zavedení Směrnice CPD. Směrnice byla připravována v letech 1985 – 1986 a byla podepsána v roce 1989. Po deseti letech ještě stále čekáme na její plnou aplikaci.

Je však třeba konstatovat: i když věci nepostupují tak rychle, jak by si všichni přáli, přece postupují neustále.

Byly připraveny interpretační dokumenty a v roce 1994 byly schváleny (sdělení komise 94/C62/U1). Byly vypracovány (nebo se vypracovávají) mandáty, vztahující se na velkou část výrobků, používaných ve stavebnictví a při veřejných pracích a byly zaslány CEN a EOTA.

V této oblasti byly přijaty a publikovány četné dobrovolné normy. Objevily se již i první harmonizované normy (s přílohou Z) a v roce 1999 dosáhly stadia 40/41 (šestiměsíční připomínkové řízení CEN). V roce 2000 by měly být publikovány první z těchto norem a v následujících letech se jejich počet bude stále zvyšovat.

V roce 1999 byly uvedeny na trh první stavební výrobky se značkou CE cestou evropského technického osvědčení (hmoždinky a kotvy).

Byl vydán dekret, zavádějící značku CE, později i výnos o užití hmoždinek a kotev, ve kterém je stanoveno datum, do kterého lze vyrábět hmoždinky a kotvy, které se neshodují s požadavky značky CE (a současně i datum, od kterého tyto výrobky již budou muset mít značku CE); bylo stanoveno datum, od kterého smějí být na území Francie uváděny na trh pouze výrobky se značkou CE. Francie je první zemí, která přijala důležitá ustanovení podle Směrnice CPD, respektující značku CE u výrobku, který je na jejím trhu.

Další výrobky by měly rychle následovat (vždy ve smyslu evropského technického osvědčení). V dalších letech bude značka CE udělena výrobkům, spadajícím pod harmonizované normy.

Směrnice CPD tedy vstoupila v platnost. Její účinky se plně projeví v příštích měsících.